

Palvelun käyttäjän oikeudet ja palveluntuottaja

Pentti Arajärvi

24.1.2017

Vapaus valita toisin

Sosiaalihuollon oikeusperiaatteet

1. Laajentavan tulkinnan kieltö tahdosta riippumattomissa toimenpiteissä ja etuuksien saajien valvonnassa
2. Myönteisen tulkinnan ensisijaisuus
3. Tarveperiaate
4. Palvelun käyttäjän itsemääräämisoikeus
5. Palvelun käyttäjän integriteetin kunnioittaminen
6. Yleisten sosiaalipalvelujen ensisijaisuus
7. Palvelun käyttäjän omatoimisuuden edistäminen
8. Osallistumisperiaate
9. Luottamuksellisuus

(Tuori)

Terveydenhuollon oikeusperiaatteet:

Tarveperiaate

- lähtökohtana terveydentila
- hyvä hoito
- itsemääräämisoikeus
- potilaan koskemattomuuden kunnioittaminen

Jonotusperiaate

Päätöksenteko

Terveydenhuollon luottamushenkilöt voivat määritellä normeja potilaiden valinnasta ja keskinäisestä etusijajärjestyksestä ja terveydenhuollon ammattilaiset arvioivat lääketieteellisen asiantuntemuksen perusteella hoidon tarvetta

Terveydenhuollon oikeusperiaatteet

1. hoitoon otto

- kiireellinen hoito
- tarveperiaate
- jonotusperiaate

2. hoidon antaminen

- tarve ja priorisointi
- hyvän hoidon periaate
- itsemäärääminen
- integriteetin kunnioittaminen
- äidinkielen, yksilöllisten tarpeiden ja kulttuurin kunnioittaminen
- luottamuksellisuus

(Tuori)

Palvelun tuottajan velvollisuudet

- Potilaslaki ja sosiaalihuollon asiakaslaki
- Toteuttaa palvelunkäyttäjän tarpeet
- Turvata palvelunkäyttäjän oikeudet ja kunnioittaa niitä
- Toimeenpanna tarvittavat huollon ja hoidon toimenpiteet

Mitä halutaan

Sote-uudistuksen keskeiset tavoitteet

- eriarvoisuuden vähentäminen
- kustannusten nousun hillitseminen
- palvelujen saatavuuden varmistaminen
- sosiaali- ja terveyspalvelujen horisontaalinen ja vertikaalinen integraatio
- valinnanvapauden laajentaminen.

Palveluntuottajan asema

- Julkinen – yksityinen
- Julkinen yhtiö – yksityinen yhtiö
 - Ei todellinen jako julkinen/yksityinen yhtiö
 - Julkisuus
 - Konkurssi
 - Toiminnan tavoite
 - Vastuu palvelun käyttäjistä
 - Kilpailuasetelma

Yksityistämisen ehdot: perustuslain 124 §

Julkinen hallintotehtävä voidaan antaa yksityiselle:

- Lailla tai lain nojalla
- Kun se on tarkoituksenmukaista
 - Arviointiperuste sosiaali- ja terveydenhuolto, ei esim. elinkeinotoiminta, säästöt tai ideologia
- Kun se ei vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia

- Eriarvoisuus – muutakin kuin sotea
- Kustannukset – valtio säätelee, jos kuitenkin integraatio (maakunnan liikelaitos) ja valinnanvapaus, lähes mahdotonta. Keinona laadun laskeminen tai tehostaminen, ehkä kermankuorinta
- Kapitaatiomenettely suosii alihoitamista ja kustannusten kurissa pitämistä. Samalla sen pitäisi karsia valinnanvapautta nykyisin Suomessa. Menettely edellyttää laajaa väestöpohjaa. Integraatio lähes mahdotonta. Vaatisi vahvan byrokratian ohjaamaan. Ruotsin kokemukset.
- Parhaan käytännöt
- Valinnanvapaus on jo, ei sisällä esim. lääkärin valintaa, toisaalta valinta tehtävä monta kertaa, avuttomat
- Sote huoltoa ja hoitoa, ei elinkeinotoimintaa
- Palvelujen kaappaus suurille, Sipilän lupaus muusta?